

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1*
GUIDELINES FOR DEVELOPING THE PARTICIPATION OF THE EDUCATIONAL
BOARD IN THE ADMINISTRATION MANAGE EDUCATIONAL INSTITUTIONS
UNDER THE OFFICE OF MAHA SARAKHAM PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA 1

ชมาภรณ์ โสวพันธ์¹, จำเนียร พลหาญ²
Chamaporn Sovapun¹, Chumnian Pollaharn²
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University^{1,2}
Email : Chamaporn.090635@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ
จำเป็นของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา จากกลุ่ม
ตัวอย่างสถานศึกษา 40 โรงเรียน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน ครูผู้สอน จำนวน 66
คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 87 คน รวม 193 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่ง
ชั้นภูมิ²) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหาร
จัดการสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความ
สอดคล้อง 0.80 - 1.00 สภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง
0.38 - 0.75 และสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง
0.36 - 0.74 แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการ
วิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญ
ของความต้อการจำเป็น และวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยวิธีการตีความแล้ว
นำเสนอแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการ
บริหารจัดการสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและ
รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้อการจำเป็น อยู่
ระหว่าง 0.34 - 0.38 2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการ
บริหารจัดการสถานศึกษา พบ 34 แนวทาง แบ่งเป็น ด้านงานวิชาการ 12 แนวทาง ด้านงาน
งบประมาณ 6 แนวทาง ด้านการบริหารงานบุคคล 8 แนวทาง และด้านการบริหารงานทั่วไป 8

แนวทาง โดยมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; แนวทางการพัฒนา; การบริหารจัดการศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the current condition. Desirable conditions and essential needs for the participation of the educational board in the management of the educational institution, The sample group of 40 schools. It is divided into 40 school administrations, 66 teachers, and 87 educational board members Total 193 people. 2) study the guide lines for developing the participation of the Education Board in the Administration Manage educational institutions, informant group 9 experts, purposive sampling using a stratified random sampling method. The tool used is a questionnaire. The index of concordance was 0.80 - 1.00, the current condition has a confidence value of 0.94, The discrimination value is between 0.38 - 0.75 and the desirable condition had the confidence value of 0.95, The discrimination value is between 0.36 - 0.74, interview form and feasibility and feasibility assessment form. statistic deviation, and the Index values sorting the importance of the essential needs, the information obtained from the interview by interpreting and presenting it descriptively.

The results were as follows: 1. The current condition of participation of the Educational Board in the Administration Manage educational institutions as an overall and each as pesewas shown at a moderate level. Overall and individually desirable conditions were shown at the highest level and the Index values sorting the importance of the essential needs were between 0.34-0.38. 2. The guidelines for developing the participation of the Education Board in the Administration Manage educational institutions found 34 approaches, divided into 12 academic approaches, 6 budget approaches, 8 personnel management approaches and 8 general administration approaches with appropriate and the overall and individual possibilities were at the highest level.

Keywords : Participation; Guidelines for developing; Educational administration

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 38 วรรคสองและวรรคสาม ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติหลักเกณฑ์วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรง ตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครูผู้แทนองค์กร ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุ และ หรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิและ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ทำหน้าที่เป็นกรรมการ และเลขานุการ

การมีส่วนร่วม จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่ การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน จึงเป็นกระบวนการที่ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการ เรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย (ธวัช บุญยมติ, 2550) ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องทำหน้าที่แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนทุกคน จึงต้องคำนึงถึงการ จัดการศึกษาที่เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นลูกหลานของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษายังขาดการปรึกษาหารือกับคณะกรรมการสถานศึกษา ในการจัดทำแผนงานมีงบประมาณ ดำเนินงานน้อย วัสดุครุภัณฑ์ให้บริการแก่ชุมชนไม่เพียงพอ และฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อ ต่อการสนับสนุนโรงเรียน เป็นต้น การบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ได้รับการปฏิบัติน้อยกว่าการบริหารงานด้านอื่น และมีปัญหาอื่น ๆ ที่หลากหลาย เช่น ผู้ปกครองไม่สนใจ การศึกษาของผู้เรียน ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา ครูอาจารย์มีชั่วโมงสอนมากไม่มีเวลา ให้บริการชุมชน แหล่งทรัพยากรท้องถิ่นมีน้อย ผู้ปกครองในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา และขาดวัสดุครุภัณฑ์ในการเผยแพร่เกียรติประวัติของสถานศึกษา เป็นต้น (หวน พิณรุฬพันธ์, 2553)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นั้น ได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ สถานศึกษาในการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปอย่างเต็มที่ แต่เนื่องจากปัจจัยหลายด้าน เช่น คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และลักษณะงานเฉพาะด้านน้อย คณะกรรมการสถานศึกษาบางคนได้มาจากการร้องขอของสถานศึกษา ไม่ได้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจหรือมีความรู้ในงานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เพราะ บุคคลที่จะเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในด้านต่างๆ เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงการเข้าร่วมประชุม สถานศึกษาแต่ละครั้งไม่ควรบงกซ์ประชุม เนื่องจากภาระหน้าที่ของแต่ละบุคคลและเวลาที่ไม่ตรงกัน และสถานศึกษากำหนดเนื้อหาการประชุมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ มากกว่าให้ร่วมพิจารณา เสนอแนะและมีข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานไม่มากเท่าที่ควร จึงเป็นเหตุให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 จะต้องมีความรู้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อ มุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการ อย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดและบรรลุวัตถุประสงค์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2564)

จากปัญหาและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน การบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น จึง ต้องการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการ บริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์คณะกรรมการสถานศึกษาในการ บริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

3.2 เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลและด้าน บริหารงานทั่วไป เพื่อประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการสถานศึกษา

3.3 เป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหาร จัดการสถานศึกษาและนำไปปรับใช้ในการพัฒนาองค์กร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการ บริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 169 คน

ครูผู้สอน จำนวน 1,364 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1,788 คน รวมทั้งหมด 3,321 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 40 คน ครูผู้สอนจำนวน 66 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 87 คน รวมทั้งสิ้น 193 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมด กับตารางสำเร็จรูปของเคจซีมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และคำนวณหาค่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนละ 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 9 คนโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยวิธีการตีความแล้วนำเสนอแบบพรรณนา

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมรายด้าน

การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการ สถานศึกษาในการ บริหารจัดการ สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ การ ดำเนิน งาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ การ ดำเนิน งาน		
1. ด้านงานวิชาการ	3.42	0.80	ปานกลาง	4.72	0.21	มากที่สุด	0.38	1
2. ด้านงานงบประมาณ	3.45	0.76	ปานกลาง	4.67	0.24	มากที่สุด	0.35	3
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.44	0.85	ปานกลาง	4.63	0.25	มากที่สุด	0.34	4
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.46	0.77	ปานกลาง	4.70	0.22	มากที่สุด	0.36	2
โดยรวม	3.44	0.80	ปาน กลาง	4.68	0.23	มาก ที่สุด	0.35	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D.= 0.80) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 3.48$, S.D.= 0.77) รองลงมา คือ ด้านงานงบประมาณ ($\bar{X} = 3.45$, S.D.= 0.76) ด้านงานวิชาการ ($\bar{X} = 3.42$, S.D.= 0.80) ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 3.42$, S.D.= 0.85) ตามลำดับสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D.= 0.23) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.72$, S.D.= 0.21) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.68$, S.D.= 0.22) ด้านงานงบประมาณ ($\bar{X} = 4.67$, S.D.= 0.24) ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.25) ตามลำดับลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ค่าความต้องการจำเป็นโดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.35 ($PNI_{Modified} = 0.35$) โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าคะแนนความต้องการจำเป็นสูงไปหาต่ำ คือ ด้านงานวิชาการ ($PNI_{Modified} = 0.38$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($PNI_{Modified} = 0.36$) ด้านงานงบประมาณ ($PNI_{Modified} = 0.35$) และด้านการบริหารงานบุคคล ($PNI_{Modified} = 0.34$) ตามลำดับ

5.2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่ามี 34 แนวทาง แบ่งเป็น ด้านงานวิชาการ 12 แนวทาง ด้านงานงบประมาณ 6 แนวทาง ด้านการบริหารงานบุคคล 8 แนวทาง และด้านการบริหารงานทั่วไป 8 แนวทาง โดยมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวม

แนวทางการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาใน การบริหารจัดการ สถานศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านงานวิชาการ	4.70	0.26	มากที่สุด	4.72	0.23	มากที่สุด
2. ด้านงานงบประมาณ	4.66	0.29	มากที่สุด	4.73	0.21	มากที่สุด
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.62	0.33	มากที่สุด	4.65	0.29	มากที่สุด
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.73	0.22	มากที่สุด	4.76	0.18	มากที่สุด
โดยรวม	4.67	0.27	มากที่สุด	4.71	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมของ

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D.= 0.27) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.72$, S.D.= 0.22) รองลงมา คือ ด้านงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.70$, S.D.= 0.26) ด้านงานงบประมาณ ($\bar{X} = 4.66$, S.D.= 0.29) ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.62$, S.D.= 0.33) ตามลำดับและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.22) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.76$, S.D.= 0.18) รองลงมา คือ ด้านงานงบประมาณ ($\bar{X} = 4.73$, S.D.= 0.21) ด้านงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.72$, S.D.= 0.23) ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.65$, S.D.= 0.29) ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อภิปรายผล ดังนี้

6.1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจาก กรอบงานด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่สามารถให้บุคคลภายนอกเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาได้มากที่สุด โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จึงได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็น การระดมทรัพยากรทางการศึกษา การปฏิบัติงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การร่วมกันจัดตั้งกองทุนการศึกษา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน การสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นบุคคลในพื้นที่ เมื่อพบเจอพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากนักเรียน หรือได้รับการประสานจากผู้ปกครอง ชุมชน ก็จะรับเรื่องส่งต่อมาที่โรงเรียนเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหา โดยมีการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และมีการวางแผนร่วมกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนและแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มาติกา ประชาภิรักษ์สกุล(2560) ซึ่งได้ทำศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ เสกสรร กระยอม (2559) ซึ่งได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนพนัสสนิม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน

การจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนพนสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง

6.1.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา ยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ความเป็นไทยและความเป็นสากล โดยมุ่งหวังให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้นำเสนอบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ กระบวนการ เรียนรู้ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงรับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านงานวิชาการ ไว้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนได้อย่างกว้างขวางทั่วถึง และจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับศรัทธาเชื่อถือของประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนให้ร่วมมือกับบุคคลและองค์กรต่างๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งทางชุมชนโดยใช้กระบวนการของการศึกษา

6.1.3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ค่าความต้องการจำเป็น อยู่ระหว่าง 0.34 – 0.38 ด้านที่มีค่าความจำเป็นสูงสุด คือ ด้านงานวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในทางวิชาการ แนวการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ความเป็นไทยและความเป็นสากล การสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าวกระทำได้โดยผ่านทาง การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมเป็นสำคัญในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2547) กล่าวถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาด้านงานวิชาการ ไว้ว่า การมีส่วนร่วมในด้านงานวิชาการคือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยประสานความร่วมมือกับผู้นำผู้ปกครอง การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับวิทยาการสากล การมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนในยุคปฏิรูปการศึกษา และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ

สอดคล้องกับเมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษาว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษาอีกหน้าที่หนึ่งไว้เป็นการเฉพาะ คือ การประกันคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพสถานศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจให้ชุมชนว่าสถานศึกษาได้รับการพัฒนา มีความพร้อมในการเรียนการสอนถึงเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ การประกันคุณภาพการศึกษาหรือการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานนั้นจะต้องมีการประกันคุณภาพสถานศึกษาเสียก่อน ซึ่งนอกจากจะเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและทางราชการโดยตรงที่จะทำเรื่องนี้แล้ว ทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะใช้ในการเรียนการสอนที่ดีและทันสมัย จะทำให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ควรศึกษาบทบาทหน้าที่ของตนในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการบริหารงานทั่วไปที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือ ติดต่อบริการงาน และช่วยเหลือเร่งด่วน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการมีส่วนร่วมให้ตรงตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย ภารกิจหลักของสถานศึกษา ควรดำเนินการให้ความเห็นชอบ เสนอแนะและให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจการของสถานศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆ ในชุมชนและท้องถิ่น และปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาติกา ประชารักษ์สกุล (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการบริหารทั่วไปคือ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการบริหารทั่วไป โดยวางแผน ตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานและการพัฒนางานบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ครอบคลุมงานธุรการ งานทะเบียน งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานการเงินและพัสดุ และงานด้านอื่นๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณยุภา คะโยธา (2558) ได้ศึกษา ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/โรงเรียนวัดศรีเมือง/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าแนวทางการพัฒนาของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการศึกษาคือ โรงเรียนควรให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการนำไปศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน จัดทำคู่มือบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน และการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้

7. องค์กรความรู้ใหม่

องค์กรความรู้ใหม่ที่ได้จากแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

จากภาพที่ 1 องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีแนวทางสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป เป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามสภาพบริบทในพื้นที่ต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 คณะกรรมการสถานศึกษาควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับสถานศึกษา เพื่อร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านงานวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาควรศึกษาแนวทางและวิธีดำเนินงานร่วมกับสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมด้านงานวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา

8.3.2 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา

9. บรรณานุกรม

- ธวัช บุญยมน. (2550). *ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- มาติกา ประชารักษ์สกุล. (2560). *การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองและราชการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : บุ๊คพอยท์.

- วรุณยุภา คะโยธา. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวัดศรีเมืองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. (2564). รายงานผลการดำเนินงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและ
การจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง
กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ.2550.
กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : แม็ทซ์พอยท์.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2547). ชุดฝึกผู้นำอบรมชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
เสกสรร กระจยอม. (2559). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัด
การศึกษาของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- หวน พิณอุพันธ์. (2553). การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.